POPIS STAVU A NÁVRH POSTUPU PRACÍ

KŘÍŽ NA KŘIŽOVATCE ULIC PORUBSKÉ A VÝSTAVNÍ V DĚHYLOVĚ

2016

Zprávu vypracovala:
Mgr. Michaela Nováková
Mgr. BcA. Markéta Müllerová
Starý kopec 33/20, Děhylov, 747 94

Rest ART M. Müllerová s.r.o.
Restaurátorský a umělecký ateliér
Starý kopec 33/20, Děhylov 747 94
mullerova@restart-mullerova.cz
725 885 245

I. Lokalizace památky:

1. Kraj: Moravskoslezský

2. Obec: Děhylov

3. Adresa: na křižovatce ulic Porubské a Výstavní, č. p. 509, Děhylov

4. Bližší určení místa popisem / č. parcely: kříž je umístěn na výjezdu z obce Děhylov směrem do Ostravy

5. Rejstříkové číslo objektu v ÚSKP: objekt není zapsán v ÚSKP

6. Název památky: kříž na křižovatce ulic Porubské a Výstavní v Děhylově

II. Údaje o památce:

1. Autor: neznámý

2. Sloh / datace: pravděpodobně mezi léty 1965 a 1968

3. Materiál / technika: mramor

4. Rozměry: výška cca 2 m

5. Předchozí rest. zásahy: doklady o případných předchozích zásazích nejsou k dispozici

III. Údaje o akci:

1. Vlastník: obec Děhylov

2. Investor: obec Děhylov

3. Závazné stanovisko MÚ č.j.:

4. Návrh na restaurování vypracován:

5. Termín započetí prací a ukončení akce:

Úvod

Objednavatelem návrhu postupu prací a posouzení stavu je *obec Děhylov, Výstavní 17 747 94*, se sídlem *v Děhylově*. Posouzení stávajícího stavu objektu a návrh postupu prací byl vypracován na základě vizuálního průzkumu a je doprovázen obrazovou dokumentací. Tato zpráva se zaměřuje na určení základních problémů poškození, navrhuje řešení problematiky formou návrhu postupu prací. V souladu s požadavky objednavatele se prováděl pouze orientační, tedy vizuální průzkum, na jehož základě byla vypracována tato zpráva.

Cílem provedeného průzkumu nebyl stavebně–historický průzkum a není proto zaměřen na slohovou a stylovou ani ikonografickou analýzu objektu určeného k restaurování.

Poznámka:

Hodnocení stavu objektu, závěry a návrhy na restaurování uváděná v tomto restaurátorském průzkumu, nenahrazují příslušná vyjádření a rozhodnutí organizací Státní památkové péče ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb. O státní památkové péči ve znění pozdějších novelizací.

V Děhylově, 5. 3. 2016

Mgr. Michaela Nováková
Mgr. BcA. Markéta Müllerová

© Dokumentace je chráněna ve smyslu zákona č. 89/1990 Sb. v úplném znění pozdějších doplňků (autorský zákon). Právo k využití ve smyslu zákona č 20/1987 Sb. v úplném znění pozdějších doplňků (zákon o památkové péči) má majitel objektu, objednatel dokumentace a příslušné orgány památkové péče.

IV. Popis památky:

Předmětem této zprávy je mramorový kříž, situovaný na křižovatce ulic Porubské a Výstavní v Děhylově. Kříž vysoký cca 2 m byl postaven pravděpodobně mezi léty 1965 1968 jako dar manželů Halfarových. Je sestaven ze čtyř samostatně opracovaných částí. Kvádrový sokl nese v současnosti velice špatně čitelný nápis (rozpoznatelný pouze fragment „NA SHLEDANOU“) dosedá na něj menší jednoduše profilovaný hladký kvádr nesoucí třetí část kříže s nápisem „BUĎTE s BOHEM“ na vrcholu je osazen jednoduše profilovaný kříž.

V. Nálezová zpráva

Současný stav objektu a jeho degradace odpovídají jeho exteriérovému umístění (křižovatka cest), kde je vystaven nepřízni klimatických podmínek. Celý objekt je na povrchu znečištěný tmavými deposity z ovzduší, poškozený biologickými nálety. Vápenec je na mnoha místech poškozen četnými prasklinami. Působením srážkového deště do vzniklých prasklin dále zatéká. Tento problém je umocněn v zimních měsících, kdy zde pronikající voda zamrzá a zvětšuje svůj objem a úměrně tomu rovněž praskliny. Objekt prošel v minulosti nejednou opravou, o čemž svědčí četné druhotné doplňky, především spáry mezi jednotlivými kamennými díly, z nichž je objekt sestaven. Chybějící modelace a spáry byly často vyplněny nevhodným materiálem s vysokým podílem šedého cementu, který je velmi tvrdý a neprodyšný (materiál pod ním nedostatečně dýchá a degraduje) a současně je sám nositelem vodorozpustných solí. Ryté nápisy jsou míst nečitelné v barevném zvýraznění a na povrchu je zřejmé přebroušení a fragmenty původních nápisů.

Doporučuje se v okolí objektu provést terénní úpravy a příp. zamezit vzlínání spodní i průniku srážkové vody z bezprostředního okolí objektu.

VI. Koncepce restaurátorského zásahu:

1. Čištění a odstranění nevhodných doplňků:

Povrch kamene by měl být nejprve očištěn od tmavých depositů z ovzduší, biologických nečistot, od krust a zbaven sekundárních nátěrů, do míry nepoškozující povrch horniny.

Čištění by mělo být prováděno šetrně, kartáčky s umělými vlákny, skalpely a malými dlátky. Tmavá krusta by měla být odstraněna mechanicky, využitím parního systému nebo metody mikrotryskání, kde se v procesu čištění používají jemná čistící média (např. aluminiumsilikátový prach apod.).[1] Tato metoda by měla být využita v případě dostatečné soudržnosti originálního materiálu. V místech, kde mechanická metoda nebude dostatečně účinná, mohou být tmavé krusty naměkčeny Hydrogenuhličitanem amonným a následně neutralizovány destilovanou vodou nebo vhodnou čistící pastu bez obsahu kyseliny solné ani fluorovodíkové s nízkou kyselostí (např. fluoridový čistič Fassadenreiniger-Paste, firma Remers apod.).

Nevhodné doplňky, cementové vysprávky, které tvarově nebudou korespondovat s originálem, by měly být odstraněny a nahrazeny.

2. Injektáž a konsolidace:

Kámen by měl být konsolidován plošně či lokálně aplikací konsolidačního prostředku na bázi organokřemičitanů (např. přípravkem Funkosil KSE - Funkosil Steinfestiger 100, 300 a 500 /číslování odpovídá množství gelu SiO2 v sušině po vytvrdnutí/)[2] a následně, po uplynutí technologické přestávky praskliny v hornině injektovat a vyplnit (např. vápenným systémem Ledan LD1, firma Deffner & Johann).

---

[1] Nechemická a ekologicky šetrná metoda jemného mikroabrazivního granulátu, která chemicky nereaguje s žádným materiálem a nemění jeho PH. Rychlé a jednoduché nastavení stroje, kombinace tlaku (od 0,1 bar) a nastavením granulátu zajišťuje citlivé čištění.

[2] Množství gelu SiO2 po vytvrdnutí odpovídá označení (např. KSE 300 obsahuje cca 300g/1 l konsolidantu)

3. Doplnění:

Chybějící fragmenty kamene by měly být doplněny směsí, odpovídající původnímu materiálu velikostí zrn, barevností a tvrdostí.

4. Barevné sjednocení:

Barevné sjednocení by mělo být provedeno retuší doplněných částí. Na základě provedeného průzkumu před započetím prací by mělo být obnoveno případné zlacení.

5. Hydrofobizace a ošetření fungicidy:

Na závěr ba mělo být provedeno ošetření proti povětrnostním podmínkám vodoodpudivým nátěrem a ošetření proti růstu mechů a lišejníků ochranným biocidním nátěrem.

VII. Závěr:

Tato drobná sakrální památka patří mezi nedílnou součást kulturního dědictví lidu, je svědectvím dějin a určitým činitelem životního prostředí. Cílem vypracování tohoto elaborátu je posoudit stav objektu a doporučit postup prací, které zabezpečí zachování a opravu objektu. Jedná se drobnou architekturu z 2. poloviny 20. století, a její stav je v takovém stupni narušení a degradace (mimo projevy přirozeného stárnutí, také zaviněném nevhodnými sekundárními zásahy), že vyžaduje neodkladně odborné ošetření, zaměřené zejména na pozastavení probíhajících degradačních procesů a zlepšení výrazových kvalit objektu. Je žádoucí, aby byla provedena tvarová a materiálová rehabilitace celkové kompozice drobné architektury.

V Děhylově dne 5. 3. 2016

Mgr. BcA. Markéta Müllerová, restaurátorka,
držitelka licencí MK3303/2015 a MK35355/2015OPP

VI. Obrazová příloha:

⬆ 1. Kříž na křižovatce ulic Porubské a Výstavní – celkový pohled

⬆ 2. Kříž na křižovatce ulic Porubské a Výstavní – detail horní části, znečištění tmavými deposity z ovzduší a biologické poškození (mechy, lišejníky)

⬅ 3. Kříž na křižovatce ulic Porubské a Výstavní – detail dolní části, znečištění tmavými deposity z ovzduší a biologické poškození (mechy, lišejníky), vyžilé spáry.
Původně povrch byl patrně v minulosti přebroušen a kámen druhotně použit, detail původního nápisu⬇4.

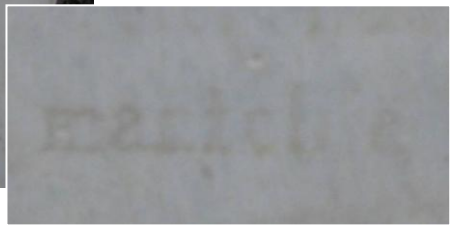

⬇ 5. Kříž na křižovatce ulic Porubské a Výstavní – poškození: vyžilé spáry, druhotně vyplněné nevhodnou směsí, znečištění tmavými deposity z ovzduší a biologické poškození (mechy, lišejníky), praskliny

➡ 6. Celkový zadní pohled na objekt - poškození: vyžilé spáry, druhotně vyplněné nevhodnou směsí, znečištění tmavými deposity z ovzduší a biologické poškození (mechy, lišejníky), mechanické poškození